

Sygn. akt V ACa 230/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku V Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Roman Kowalkowski

Sędziowie: SA Hanna Rucińska

SSO del. Elżbieta Milewska-Czaja(spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Dorota Fiertek

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2019 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka masy upadłości Spółdzielczej Kasy (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. przeciwko Z. T.

przy udziale Prokuratora Okręgowego w G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego we W.

z dnia 9 sierpnia 2018r., sygnatura akt IC 136/17

I oddała apelację;

II zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.250(jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Hanna Rucińska SSA Roman Kowalkowski SSO del. Elżbieta Milewska-Czaja

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 230/19

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy we W. wyrokiem z dnia 9 sierpnia 2018r. w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości Spółdzielczej Kasy (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. przeciwko Z. T. przy udziale Prokuratora Okręgowego w G. o zapłatę w pkt

1. zasądził od pozwanego Z. T. na rzecz Syndyka masy upadłości Spółdzielczej Kasy (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. kwotę 3 624 139,70 zł (trzy miliony sześćset dwadzieścia cztery tysiące sto trzydzieści dziewięć złotych

siedemdziesiąt groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 2 929 123, 35 zł od dnia 9 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty i zastrzega pozwanemu prawo do powoływania się w toku egzekucji zasądzonego świadczenia na ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości położonej w miejscowości K., gmina I., powiat (...), województwo (...), dla której Sąd Rejonowy w R. IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...); w pkt 2. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 15 017 zł (piętnaście tysięcy siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu; w pkt 3. nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we W. kwotę 100 000 zł (sto tysięcy złotych) tytułem nieopłaconych kosztów sądowych, od uiszcza których powód został zwolniony.

Sąd Okręgowy orzekając oparł się na następującym stanie faktycznym i rozważaniach prawnych:

W dniu 13 kwietnia 2011 roku pomiędzy Spółdzielczą Kasą (...) w W. reprezentowaną przez wiceprezesa zarządu J. P. i pełnomocnika zarządu K. C., a S. D. (1) została zawarta umowa pożyczki nr (...) kwoty 3 600 000 zł na okres 5 lat. Termin spłaty pożyczki wyznaczony został na dzień 11 marca 2016 roku. Zgodnie z postanowieniami umowy spłata pożyczki następować miała w ratach miesięcznych płatnych bez wezwania zgodnie z planem spłaty stanowiącym załącznik do umowy. Pożyczka była oprocentowana według zmiennej stopy procentowej ustalonej przez zarząd (...) wynoszącej w dniu zawarcia umowy 15,50%. Umowa zawierała postanowienia dotyczące sytuacji w jakich może dojść do zmiany oprocentowania ((ust. 4). Zabezpieczeniem przyznanej pożyczki był weksel, cesja polisy (...), hipoteka ustanowiona na

nieruchomości gruntowej zabudowanej stanowiącej działkę o numerze (...) położoną w W., dla której Sąd Rejonowy dla W. w W. prowadzi się wieczystą o numerze (...), hipoteka na miejscu pierwszym nieruchomości gruntowej stanowiącej działkę o nr (...) położonej w miejscowości W., dla której Sąd Rejonowy w G. prowadzi księgę wieczystą numer (...), ubezpieczenie pożyczki i cesja praw z polisy (...). Pożyczka została wypłacona 14 kwietnia 2011 roku na wskazany w umowie rachunek bankowy. W okresie od lipca 2011 roku do września 2014 roku pożyczka była spłacana, co obrazuje prezentacja wpłat znajdująca się na karcie 289 akt. W okresie do 22 lipca 2011 roku do 29 września 2014 roku zostały dokonane wpłaty w łącznej kwocie 2 472 018,68 zł. Aneks nr (...) z dnia 30 października 2012 roku strony umowy pożyczki wydłużyły termin jej spłaty wraz z odsetkami do dnia 11 marca 2021 roku. Zmianie uległa wysokość spłacanych rat. W czerwcu 2014 roku (...) podjął decyzję w przedmiocie zmiany zabezpieczenia umowy pożyczki o nr (...) roku z dnia 13 kwietnia 2011 roku i zdecydował o zwolnieniu nieruchomości położonej w W. objętej księgą wieczystą Kw (...) zaś we wrześniu 2014 roku podjął decyzję o zwolnieniu nieruchomości położonej w W. objętej księgą wieczystą Kw (...). Aktem notarialnym z dnia 26 czerwca 2014 roku Z. T. oświadczył, że ustanawia na nieruchomości stanowiącej działkę gruntu nr (...) położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w A. VIII Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w R. prowadzi księgę wieczystą WL 1 (...) hipotekę na miejscu pierwszym do kwoty 4 605 000 zł na rzecz Spółdzielczej Kasy (...) w W. w celu zabezpieczenia wierzytelności głównej w kwocie 3 070 000 zł, odsetek od udzielonej pożyczki, odsetek kapitałowych, odsetek od należności przeterminowanych, odsetek za zwłokę, opłat sądowych od kwoty zobowiązania, kosztów odpisu orzeczenia ze stwierdzeniem wykonalności, kosztów postępowania egzekucyjnego do kwoty 1 535 000 zł i wyraził zgodę na dokonanie wpisu hipoteki w dziale czwartym księgi wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej działki. Hipoteka została ujawniona w dziale IV księgi wieczystej (...) (...).

Postanowieniem z dnia 5 lutego 2015 roku Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego W. w sprawie z wniosku Komisji Nadzoru Finansowego w W. postanowił ogłosić upadłości dłużnika Spółdzielczej Kasy (...) w W. z siedzibą w W. z możliwością zawarcia układu, sprawowanie zarządu całym majątkiem upadłego powierzyć zarządcy w osobie L. K.. Postanowieniem z dnia 19 marca 2015 roku Sąd ten zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego Spółdzielczej (...)

(...) (...) w W. z siedzibą w W. w ten sposób, że postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu zmienił na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego, odwołał zarządcę masy upadłości i na syndyka masy upadłości wyznaczył L. K.. Pismem z dnia 25 kwietnia 2016 roku Syndyk masy upadłości Spółdzielczej Kasy (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. w związku z brakiem terminowego regulowania należności wynikających z umowy pożyczki nr (...) wezwał ponownie S. D. (1) do zapłaty zadłużenia w terminie 14 dni roboczych od dnia

doręczenia wezwania, wskazując iż wysokość zaległego zadłużenia na dzień 25 kwietnia 2016 roku wynosi 1 076 617,65 zł (zaległy kapitał w wysokości 573 525,36 zł, odsetki umowne w wysokości 460 613,10 zł, odsetki karne w wysokości 42 398,19 zł, koszty windykacji 81 złotych). Pismem z dnia 6 czerwca 2016 roku umowa pożyczki nr (...) z dnia 14 kwietnia 2011 roku została wypowiedziana z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia. Cała niespłacona część pożyczki została postawiona w stan natychmiastowej wymagalności z upływem 30 dni od dnia doręczenia wypowiedzenia. W wypowiedzeniu umowy, z którego wynika, iż wysokość zaległego zadłużenia na dzień 6 czerwca 2016 roku wynosi 1 13790 0,44 zł wskazano, iż uregulowanie należności we wskazanym w piśmie terminie oraz terminowa płatność bieżącej raty spowoduje powrót do pierwotnego planu zadłużenia. Wezwania do zapłaty oraz oświadczenie o wypowiedzeniu umowy zostało doręczone S. D. (1) na adres dla korespondencji wskazany przez kredytobiorcę, a wynikający ze zgłoszenia zmiany danych osobowych z dnia 11 kwietnia 2011 roku, tj. ulica (...) lokal (...), (...)-(...) W..

W dniu 9 grudnia 2016 roku Spółdzielcza Kasa (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. na podstawie ksiąg rachunkowych (...) stwierdziła, że na dzień 9 grudnia 2016 roku figuruje wymagalne zadłużenie wobec dłużnika S. D. (1) odpowiedzialnego z tytułu umowy pożyczki nr (...) z dnia 13 kwietnia 2011 roku, której spłata została zabezpieczona przez ustanowienie hipoteki umownej łącznej na nieruchomościach, dla których Sąd Rejonowy w P. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) oraz Sąd Rejonowy w R. prowadzi, więc księgę wieczystą o numerze WL 1 (...). Wymagalne wierzytelności wynoszącą na dzień 9 grudnia 2016 roku łącznie 3 624 220,70 zł, na co składają się zaległy kapitał w wysokości 2 929 123,35 zł, odsetki umowne w wysokości 533 265,69 zł, odsetki karne w wysokości 161 750,66 zł, koszty windykacji w wysokości 81 zł.

Prokuratura Okręgowa w G. nadzoruje postępowanie przygotowawcze w sprawie VI Ds. (...) przeciwko podejrzanym P. P., M. G. (1) i innym o czyny z art. 258 § 1 kodeksu karnego, 286 § 1 kodeksu karnego, art. 296§ 1 i 2 kodeksu karnego i inne. W związku z umową pożyczki o nr (...) z dnia 13 września 2011 roku przedstawiono dotychczas zarzuty P. P., T. O., K. W., J. B., J. R.. Postępowanie wobec J. D. jest w fazie in rem. J. D. był zatrudniony u P. P., był jego kierowcą. W (...) zaciągnął trzy pożyczki. Pożyczkobiorca dokumenty dotyczące umowy o nr (...) podpisywał w siedzibie (...).

Sąd Okręgowy uznał roszczenie za uzasadnione. Wskazał, że nie było podstaw do zwieszenia postępowania.

Ujawnienie się czynu, którego ustalenie w drodze karnej mogłoby wywrzeć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej zachodzi wtedy, gdy fakt popełnienia przestępstwa ma preiudycjalne znaczenie dla odpowiedzialności cywilnej pozwanego. Taka sytuacja występuje z reguły w sprawach, w których dochodzone są roszczenia z czynów niedozwolonych. Jeżeli podstawa odpowiedzialności pozwanego jest inna, to choćby czyn stanowił przestępstwo, fakt ten nie wpływa na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej (tak SN w orzeczeniu z dnia 30 sierpnia 1983 r., IV PZ (...)). W innym sensie wpływ na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej może wywrzeć ujawnienie się czynu polegającego na fałszowaniu dokumentu stanowiącego dowód w sprawie lub na składaniu w sprawie fałszywych zeznań.

Zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. zazwyczaj wiązane jest z unormowaniem z art. 11 k.p.c., przewidującym wiązanie sądu w postępowaniu cywilnym ustaleniami prawomocnego wyroku karnego skazującego co do popełnienia przestępstwa. Jednakże zawieszenie postępowania w oczekiwaniu na wydanie wyroku karnego powinno wchodzić w grę wyjątkowo. W orzecznictwie utrwalil się pogląd, że zawieszenie postępowania wchodzi w rachubę tylko wtedy, gdy sąd w świetle zgromadzonego materiału procesowego nie znajduje podstaw do uwzględnienia powództwa, a jednocześnie nie można wykluczyć, że postępowanie karne zakończy się wyrokiem skazującym, którego ustaleniami sąd w postępowaniu cywilnym byłby związany na podstawie art. 11 k.p.c. (tak SN w orzeczeniu z dnia 5 listopada 1968 r., I PZ (...), w wyr. z 8 marca 1974 r., II CZ (...), z 5 marca 1999 r., (...) (...).

Wskazać w tym miejscu należy, iż postępowanie prowadzone przez Prokuraturę Okręgową w G. pod sygn. akt IV Ds.

(...) nie zostało zakończone, a jego przedmiotem jest szereg czynności dokonanych na szkodę (...) przez dziesiątki podejrzanych. Wyjaśnienie roli poszczególnych osób w procedurze wyludzenia pożyczek, kredytów na szkodę (...), ocena ich zachowań przez pryzmat prawa karnego leży poza zakresem rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Przedmiotem niniejszego postępowania jest bowiem odpowiedzialność pozwanego jako dłużnika rzeczowego. W tym stanie rzeczy

za zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy Sąd uznał dopuszczenie dowodów powołanych przez pozwanego w piśmie procesowym z dnia 19 listopada 2017 roku a dotyczących dokumentów w aktach sprawy VI Ds. (...). Sąd I instancji wskazał, iż postępowanie przygotowawcze w wymienionej sprawie jest wielowątkowe i wielopodmiotowe a fakt postawienia zarzutów w toku tego postępowania nie ma przesądzającego znaczenia. W ocenie Sądu z uwagi na rozmiar toczącego się postępowania przygotowawczego i podejmowane w jego toku liczne czynności zgłoszone przez pozwanego wnioski zmierzały jedynie do przedłużenia postępowania w niniejszej sprawie.

Powód jako wierzyciel hipoteczny domagał się zaspokojenia wierzytelności od pozwanego jako dłużnika hipotecznego. Podstawę prawną roszczenia powoda stanowią przepisy ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia oświadczenia o ustanowieniu hipoteki, czyli 26 czerwca 2014 r. (tekst jedn.: Dz.U.2017.1007 z dnia 2017.05.24)

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że powstanie hipoteki należy wiązać z samym wpisem, a nie z jakimkolwiek innym zdarzeniem. Konstytutywny wpis hipoteki w księdze wieczystej jest uważany za wynikającą z przepisów prawa materialnego (art. 67 u.k.w.h.) przesłankę powstania hipoteki jako ograniczonego prawa rzeczowego. Poprzez obciążenie hipoteką prawa własności nieruchomości w K., pozwany stał się dłużnikiem rzeczowym powoda w zakresie wartości tego prawa do kwoty 4 605 000 zł. Ponieważ dla skutecznego zaspokojenia wierzyciela konieczne stało się uzyskanie tytułu wykonawczego wobec dłużnika hipotecznego, uwzględnienie żądania pozwu znajduje oparcie prawne w treści art. 244 k.c., z zastrzeżeniem ograniczenia odpowiedzialności dłużnika stosownie do art. 319 k.p.c., zgodnie z którym, jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów ani ich wartości, uwzględnić powództwo zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności. Odpowiedzialność dłużnika hipotecznego ogranicza się do przedmiotu hipoteki. Tak więc, jeżeli właściciel nieruchomości nie jest dłużnikiem osobistym, to zasądzając od niego na rzecz wierzyciela należność hipoteczną, sąd z urzędu powinien w wyroku zastrzec właścicielowi nieruchomości prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności (por. wyrok s. apel. w Białymstoku, I ACa 761/13, LEX nr 1473646). Jak wynika z przepisu art. 65 ust. 1 u.k.w.h. przez ustanowienie hipoteki wierzyciel może dochodzić zaspokojenia swojej wierzytelności z nieruchomości bez względu na to czyją stała się własnością i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości. W judykaturze dominuje stanowisko przyznające wierzycielowi uprawnienie do wytoczenia przeciwko dłużnikowi hipotecznemu, który nie jest dłużnikiem osobistym, powództwa o świadczenie (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2014 r., III CSK 178/13, LEX nr 1489250).

Z treści księgi wieczystej urządzonej dla nieruchomości w K., wynika, że wpisana została na rzecz powoda hipoteka do kwoty 4 605 000 zł. Z chwilą wpisu do księgi wieczystej hipoteka staje się prawem jawnym (art. 2 u.k.w.h.) z mocą wsteczną od chwili złożenia wniosku (art. 29 u.k.w.h.). Nikt nie może zasłaniać się nieznaną jej wpisowi w księdze wieczystej. Korzysta także z domniemania, że jest wpisana zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym (art. 3 u.k.w.h.). Sąd w niniejszym postępowaniu jest zatem związany wpisem hipoteki na prawie należącym do pozwanego i nie ma podstaw do negowania jej istnienia oraz badania prawidłowości dokonania wpisu. Dla realizacji odpowiedzialności dłużnika rzeczowego wystarczającą legitymacją wierzyciela jest wpis hipoteki, nawet bez potrzeby wykazania rzeczywistego istnienia zabezpieczonej wierzytelności.

Powód wykazał fakt zawarcia umowy pożyczki z pożyczkobiorcą, wysokości udzielonej pożyczki, wydania przedmiotu pożyczki, warunków zwrotu pożyczki przez pożyczkobiorcę. Przedstawił on dokumenty w postaci umowy pożyczki, wyciągu z ksiąg rachunkowych, potwierdzenia złożenia dyspozycji wypłaty, zestawienia wpłat potwierdzonych dowodami, a ostatecznie - wezwania do zapłaty umowy pożyczki wraz z potwierdzeniem doręczenia. Powód załączył także pełnomocnictwa na podstawie których działały osoby reprezentujące powoda. Z dokumentów tych wynika wyraźnie, że powód posiada wierzytelność wobec pożyczkobiorcy, a wobec braku spłaty zadłużenia - powód może dochodzić zapłaty również od pozwanego jako dłużnika hipotecznego. Wskazać w tym miejscu należy, iż pozwany kwestionując wysokość zobowiązania oraz wnioskując o zobowiązanie powoda do przedstawienia dowodów opisanym w piśmie procesowym z dnia 10 listopada 2017 roku oraz o zwrócenie się do Prokuratury prowadzące postępowanie

przygotowawcze w sprawie VI Ds (...) o przesłanie dokumentów (pkt 5 c, d, b) nie odniósł się w żaden sposób do dokumentów, które zostały przedstawione przez powoda. Tymczasem powód przedstawił

zestawienie operacji na rachunku bankowym S. D. (1) z dnia 14 kwietnia 2011 roku, dokumenty potwierdzające spłatę pożyczki, polecenie zapłaty z dnia 1 lutego 2013 roku, dokument księgowy - rozliczenie wpłat dokonywanych na konto pożyczki ze wskazaniem sposobu księgowania. Pozwany, jak wynika z treści jego pism nie pokusił się nawet o dokonanie analizy tych dokumentów w kontekście postanowień umowy pożyczki oraz wyciągu z ksiąg rachunkowych powoda. Nie wskazał w jakich konkretnie pozycjach dotyczących dokonanych wpłat, czy sposobu ich zaliczenia występują jego zdaniem błędy wskazujące na nieprawidłowe podanie przez powoda wysokości zobowiązania. Pozwany w toku procesu nie twierdził, że pożyczka została zapłacona w wyższej kwocie niż wynika to z przedstawionych przez powoda dokumentów. Zakwestionował wysokość żądanej przez powoda kwoty nie przedstawiając konkretnych zarzutów dotyczących wysokości zobowiązania, sposobu rozliczenia wpłaconych rat. Nie odwołał w żaden sposób do poszczególnych pozycji wynikających z przedstawionego przez powoda zestawienia aby wykazać jakiegokolwiek błędy w zaliczeniu poszczególnych wpłat. W tym stanie rzeczy zarzut pozwanego stanowi jedynie polemikę z twierdzeniami sprawy powodowej. Twierdzenia, że niektóre z podpisów na dowodach wpłat nie są podpisami dłużnika osobistego nie dowodzi, że wpłaty na poczet rat pożyczki nie zostały dokonane. Kwoty te zostały przez powoda zaliczone na poczet spłaty rat i zmniejszyły kwotę zobowiązania. Powód nie twierdził, że poza kwotami wynikającymi z przedstawionych przez powoda dokumentów zapłacił jeszcze inne kwoty w wykonaniu zawartej umowy, które nie zostały rozliczone. W tym stanie rzeczy nie było potrzeby w ocenie Sądu Okręgowego dokonywać ustaleń, czy zakwestionowane podpisy na dowodach wpłat to podpis dłużnika osobistego, gdyż kwoty na jakie wskazywały te dokumenty zostały zaliczone na poczet pożyczki i zmniejszają kwotę pozostałą do zapłaty, dlatego wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego grafologa został oddalony jako zbędny dla rozstrzygnięcia sprawy. Mając na uwadze stanowisko pozwanego, który nie wskazał na konkretne błędy z zaliczeniu zapłaty poszczególnych rat oraz nie sprecyzował w tym przedmiocie swoich zarzutów, o czym była mowa wyżej Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości i księgowości. W ocenie Sądu I instancji przedstawione przez powoda dokumenty w wystarczający sposób wykazują wysokość zgłoszonego żądania. Okoliczności niniejszej sprawy nie dawały podstaw do powołania biegłego z zakresu rachunkowości i księgowości. Pozwany nie wskazał konkretnych zarzutów w przedmiocie wysokości zobowiązania, które powodowałyby konieczność zasięgnięcia wiedzy fachowej wskazanej specjalności koniecznej dla wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy. Wskazać też należy, iż pozwany nie wskazał konkretnych dokumentów jakie znajdują w aktach prowadzonego postępowania przygotowawczego a które nie zostały przedstawione przez powoda w

niniejszej sprawie, z których wynikają wątpliwości co do wysokości świadczenia. Wobec powyższego, o czym była już mowa wyżej wnioski zawarte w piśmie z dnia 10 listopada 2017 roku zmierzały jedynie do przedłużenia postępowania, a nie do ustalenia istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności.

Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty zarzucał nadto, że umowa pożyczki jest nieważna na podstawie art. 58 § 1 k.c. lub jako pozorna na podstawie art. 83 § 1 i 2 k.c. z uwagi na to, że czynność prawna była sprzeczna z ustawą lub zmierzała do obejścia ustawy gdyż została zawarta w wyniku czynu zabronionego oraz w celu przestępczym wyłudzenia pożyczki. Zarzucał także, iż wierzytelność nie jest wymagalna w szczególności, że nie zostało skutecznie doręczone dłużnikowi oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, a ponadto, że oświadczenie o wypowiedzeniu wierzytelności hipotecznej nie zostało skutecznie złożone wobec pozwanego. W ocenie Sąd I instancji zarzuty pozwanego podniesione w toku procesu były niezasadne. Odnosząc się do zarzutu nieważności umowy Sąd nie podzielił argumentacji przytoczonej przez pozwanego, który podniósł, iż popełnienie czynu zabronionego w związku z zawarciem umowy pożyczki, penalizowanego w ustawie oznacza, że czynność prawna (dokonana z naruszeniem zakazu ustawowego) jest nieważna i przytoczył na poparcie tego twierdzenia wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2005 roku, sygnatura akt II CK (...) oraz wskazał, że przeciwko osobom, które podpisały umowę pożyczki, której dotyczy sprawa toczy się postępowanie karne przygotowawcze.

W ocenie Sądu Okręgowego czym innym jest sprzeczność samej czynności prawnej z ustawą, a czym innym jest ocena sposobu wykonania obowiązków wynikających z tej czynności w świetle samej umowy i przepisów prawa.

Z faktu, że pożyczkobiorca nie wywiązuje się z umowy pożyczki (co oczywiście jest sprzeczne z postanowieniami umowy, a także z przepisami prawa) nie wynika przecież, że umowa pożyczki jest nieważna. Nawet jeżeli okazuje się, że pożyczkobiorca działał ze z góry powziętym zamiarem wyłudzenia pożyczki i umowa stanowiła tylko instrument działania przestępczego, również nie powoduje to nieważności samej umowy pożyczki (co zresztą byłoby bardzo niekorzystne dla pożyczkodawcy, gdyż nie miałby on prawa do wyższych niż ustawowe odsetek oraz wystąpiłby problem, jak w niniejszej sprawie skuteczności zabezpieczeń towarzyszących takiej nieważnej umowie). W ocenie Sądu, aby dana czynność prawna była nieważna z uwagi na popełnienie przestępstwa, to sama ta czynność powinna stanowić przestępstwo. W sprawie powołanej przez pozwanego oznaczonej sygn. akt II CK (...) przestępstwem nie było zawarcie umowy komisum, ale nierozliczenie się z komitentem (o ile było z góry ukartowane). Tymczasem

według Sądu Najwyższego na co zwrócili uwagę M. G. i P. K. w krytycznych glosach do przywołanego orzeczenia wystarczy, by pomiędzy czynnością a przestępstwem zachodził jakiś związek, na przykład by czynność ta "pomagała" w przestępstwie, aby czynność taką uznać za nieważną. Nie sposób stawiać automatycznie znaku równości pomiędzy przestępstwem a czynnością prawną pozostającą w związku z jego popełnieniem. W ramach systemu prawnego możliwe jest bowiem jednoczesne naruszenie norm różnych gałęzi prawa. Przestępstwo może, choć nie musi, obok konsekwencji karnoprawnych, wpływać na ważność czynności prawnej lub inną postać jej wadliwości. Gdy naruszenie normy sankcjonowanej powoduje konsekwencje jednocześnie w prawie cywilnym i w prawie karnym, ocena konsekwencji naruszenia w sferze ważności umowy jest domeną cywilistyki, a w płaszczyźnie odpowiedzialności za przestępstwo – domeną prawa karnego.

Odrębną kwestią są czynności osób, które działały w imieniu pokrzywdzonego (...), działania pożyczkobiorcy, a także właściciela nieruchomości, który ustanowił hipotekę. Nawet jeśli pożyczkobiorca w celu uzyskania pożyczki przedstawił nierzetelne lub nieprawdziwe dokumenty nie powoduje to automatycznie, że (...) miały zostać pozbawiony podstawy prawnej żądania zwrotu pożyczki, jaką jest zawarta i wykonywana umowa. Nieważność umowy pożyczki pociągałaby za sobą wygaśnięcie jedynego zabezpieczenia, jakim jest hipoteka. Zgodnie ze stanowiskiem prezentowanym przez pozwanego każdy, kto złoży nieprawdziwe nierzetelne dokumenty w celu wyłudzenia pożyczki czy kredytu automatycznie byłby zwolniony z zaciągniętego przez siebie zobowiązania umownego na skutek nieważności umowy, którą zawarł, wprowadzając w błąd drugą stronę. Ustalenie czy działania pożyczkobiorcy, zarządu (...) -u W. oraz pozwanego - dłużnika rzeczowego wypełniają znamiona czynu zabronionego nie ma znaczenia dla ustalenia obowiązku zwrotu pożyczki zgodnie z zawartą umową. Wskazać także należy, iż z przedstawionych przez pozwanego okoliczności oraz dowodów nie wynika, aby umowa pożyczki była pozorna. Umowa pożyczki została zawarta w przepisanej prawem formie, wypłacona na rachunek bankowy pożyczkobiorcy, który ją wykorzystał, była spłacana w okresie do września 2014 roku. Dla zasadności żądania zwrotu pożyczki nie ma znaczenia motywacja pożyczkobiorcy. Celem umowy, której dotyczy sprawa było udzielenie pożyczki pożyczkobiorcy oraz jej zwrotu wraz z kosztami i odsetkami. Pożyczka była spłacana. Trudno zatem w takim stanie rzeczy także mówić o tym, że była zawarta z góry podjętym zamiarem pozorowania czynności. Istotą pozorności przewidzianej w art. 83 § 1 k.c. jest jednej strony chęć wywołania wobec osób trzecich rzeczywistego, prawdziwego przeświadczenia, że zamiarem stron jest wywołanie skutków prawnych,

objętych treścią ich oświadczeń woli, a z drugiej strony – istnienie pomiędzy stronami tajnego, niedostępnego osobom trzecim porozumienia, że ich oświadczenia woli w rzeczywistości tychże skutków nie wywołają. Podkreślono przy tym, że stwierdzenie pozorności czynności prawnej wymaga wykazania stanu świadomości obu stron umowy co do braku zamiaru wywołania przez nią skutków prawnych, a nie tylko jednej z nich, albowiem w takim przypadku w ogóle nie można mówić o ziszczeniu się przesłanek z art. 83 § 1 k.c.. Jednocześnie ustalenie okoliczności świadczących o pozorności musi być interpretowane ściśle, w oparciu o bezpośrednie dowody na to wskazujące, bowiem wystąpienie stanu nieważności czynności prawnej na tej podstawie stanowi wyjątek od zasady ogólnej. Podejmowane przez strony umowy czynności wskazują jednoznacznie, że umowa nie miała charakteru czynności pozornej. Nawet jeżeli postępowanie pożyczkobiorcy wykazuje znamiona przestępstwa np. wyłudzenia pieniędzy dla siebie lub kogoś innego to niema to znaczenia wobec wypłaty pożyczki i faktycznej realizacji umowy przez (...). Znikąd nie wynika, że strony czynności miały świadomość i zamiar niewywołania skutków prawnych określonych w składanych oświadczeniach.

Jak to zostało już podniesione wcześniej dla takiej oceny nie ma znaczenia motywacja osób stających do umowy i ją realizujących oraz przeznaczenie pochodzących z niej środków. Zauważyć należy, iż często zdarza się że środki pochodzące z zaciąganych pożyczek czy kredytów są przekazywane innym osobom. Sam ten fakt nie powoduje nieważności zawieranych umów. Dłużnik osobisty zawarł umowę pożyczki, podejmował czynności związane z jej spłatą. Rozważał również sytuację, w której z uwagi na niewywiązanie się z umowy jego pracodawcy nie będzie mógł płacić rat pożyczki. Wskazywał, iż w takim przypadku liczył na zaspokojenie się wierzyciela z nieruchomości, która stanowiła zabezpieczenia spłaty pożyczki. Pozwany – dłużnik rzeczowy osobiście ustanowił hipotekę stanowiącą zabezpieczenie spłaty pożyczki. Uczynił już w trakcie jej wykonywania w sytuacji zwolnienia innej nieruchomości. Pozwany decydując o udzieleniu zabezpieczenia musiał mieć świadomość co do stanu wykonywania umowy. Zwrócić też należy uwagę na fakt, iż zarówno pożyczkobiorca, jaki pozwany w niniejszym postępowaniu dłużnik rzeczowy są zainteresowani uniknięciem zapłaty kwoty wynikającej z pozwu. W toku postępowania przygotowawczego, na które pozwany się powołuje zostały mu postawione liczne zarzuty (285), w tym zarzut działania w zorganizowanej grupie przestępczej oraz wyłudzenia w jej ramach 306 298 000 zł na szkodę (...), co wynika postanowienia z dnia 23 listopada 2016 roku oraz pisma Prokuratora Okręgowego w G. z dnia 6 marca 2018 roku. Zarzuty wobec pozwanego dłużnika rzeczowego nie obejmują umowy, której dotyczy sprawa.

Sąd I instancji wskazał, iż wezwania do zapłaty oraz oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki zostały doręczone na adres wskazany przez dłużnika osobistego jako adres do korespondencji (wynikający ze zgłoszenia zmiany danych adresowych z dnia 11 kwietnia 2011 roku). Wobec powyższego nieuprawnione jest aktualnie podnoszenie zarzutu, iż dłużnik nie miał możliwości zapoznania się z tymi dokumentami. Odnosząc się natomiast do twierdzenia pozwanego, że wypowiedzenie wierzytelności hipotecznej zostało doręczone w czasie, kiedy przebywał w Areszcie Śledczym w G. i dlatego nie mogło zostać doręczone skutecznie wskazać należy, że Sąd podziela w tym zakresie stanowisko powoda zaprezentowane w piśmie procesowym z dnia 2 czerwca 2017 roku. Ostatecznie doręczenie pozwu pozwanemu – dłużnikowi rzeczowemu jest równoznaczne z doręczeniem oświadczenia o wypowiedzeniu wierzytelności hipotecznej. Mając na uwadze powyższe, Sąd uwzględnił żądanie powoda w całości. O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w całości, zarzucając mu naruszenie:

1/ art.2 w zw. z art.29 w zw. z art.3 ustawy o księgach wieczystych i hipotece poprzez niewłaściwą wykładnię, sprowadzającą się do uznania, że dla realizacji odpowiedzialności dłużnika rzeczowego wystarczającą legitymacją wierzyciela jest wpis hipoteki, nawet bez potrzeby wykazania rzeczywistego istnienia zabezpieczonej wierzytelności, w sytuacji gdy na mocy art.1pkt 11 ustawy z 26.06.2009r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece, od dnia 20.02.2011r. uchylono art.71, w efekcie czego uchylono również domniemanie, iż z wpisu hipoteki domniemywa się istnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, co tym samym determinuje okoliczność, że przy prawidłowej wykładni wymienionych przepisów w związku z art.6kc, to powód jest obciążony ciężarem dowodu co do istnienia wierzytelności, którą zabezpiecza hipoteka, jak również co do wysokości tej wierzytelności, natomiast sam fakt ujawnienia hipoteki w księdze wieczystej nieruchomości pozwanego jest niewystarczający dla wskazania istnienia oraz wysokości wierzytelności zabezpieczonej hipoteką;

2/ art.6 kc poprzez niewłaściwe zastosowanie tego przepisu i tym samym błędny rozkład ciężaru dowodu oraz w konsekwencji błędne obarczenie ciężarem dowodu pozwanego, co do okoliczności faktycznych, które winien wykazać powód, tj. w zakresie wysokości roszczenia powoda względem pozwanego, jak również w zakresie aktualnej wysokości długu S. D. (1) względem powoda z tytułu umowy pożyczki nr (...) z dnia 13.04.2011r. zawartej pomiędzy powodem a dłużnikiem zabezpieczonej hipoteką na nieruchomości pozwanego;

3/ art. 58§1kc w zw. z art.353¹kc w zw. z art.297§1kk poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że popełnienie czynu zabronionego przez dłużnika, a także byłych reprezentantów powoda w związku z zawarciem umowy, penalizowanego w ustawie, nie oznacza zdaniem Sądu I instancji, że czynność prawna dokonana z naruszeniem zakazu ustawowego jest nieważna, z uwagi na to, że czym innym zdaniem Sądu jest sprzeczność samej czynności prawnej ustawą, a czym innym jest ocena sposobu wykonania obowiązków wynikających z tej czynności w świetle samej umowy i przepisów prawa,

podczas gdy prawidłowa wykładnia tych przepisów winna prowadzić do wniosku, że umowa jest nieważna, z uwagi na to, że (...) oraz dłużnik zawarł umowę w celu przestępczym-prawnie zabronionym i wyczerpującym znamiona czynu zabronionego, występuku z art.297§1kk;

4/ art.58§1kc w zw. z art.353¹kc poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na braku faktycznej oceny nieważności umowy w kontekście tego, czy sprzeczna jest z zasadami współzycia społecznego (niegodziwość stron umowy), pomimo, że umowa winna być uznana za nieważną jako sprzeczna z zasadami współzycia społecznego tj. jako oparta na niegodziwości obu jej stron, jak również sprzeczna z zasadą rzetelności i uczciwości kupieckiej oraz sprawiedliwości społecznej;

5/ art.83§1kc w zw. z art.38kc poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, przejawiające się zupełnym pominięciem teorii organów, jak również przejawiające się błędnym przyjęciem, że umowa nie została zawarta dla pozoru, pomimo wykazania przez pozwanego okoliczności wskazujących na pozorność, jak również błędną wykładnię art.83§1kc przejawiającą się przyjęciem, że z pozornością mamy do czynienia jedynie w przypadku gdy oświadczenia woli zostały złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, podczas gdy z pozornością mamy również do czynienia w przypadku gdy strony swoimi oświadczeniami woli pragną osiągnąć odmienne skutki, aniżeli te wynikające ze złożonych przez nie oświadczeń woli;

6/ art. 177§1pkt 4kpc w zw. z art.11kpc poprzez bezpodstawne oddalenie wniosków pozwanego o zawieszenie postępowania, pomimo zaistnienia przesłanek przewidzianych w art.177 pkt 4 kpc tj. ujawnienia się czynu zabronionego – występuku penalizowanego w art.297§1kk polegającego na wyłudzeniu pożyczki;

7/ art.278§1kpc w zw. z art.227kpc poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów i rachunkowości na wskazane przez pozwanego okoliczności oraz oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu pisma ręcznego na wskazane przez pozwanego okoliczności, pomimo, że przedmiotowe dowody

były powołane na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, a nadto wymagające wiedzy specjalnej;

8/ art.227kpc w zw. z art.250zd. drugie kpc poprzez bezpodstawne oddalenie wniosków dowodowych pozwanego zawartych w piśmie z 10.11.2017r. oraz złożonych na rozprawie w dniu 30.07.2018r. pomimo, że przedmiotowe dowody były powołane na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy;

9/ art.128§1kpc w zw. z art.130§1-2kpc w zw. z art.133§3kpc w zw. z art.207§3 i §7kpc w zw. z art.379pkt 5 kpc poprzez :

-brak wezwania przez Sąd I instancji uczestnika do uzupełnienia braków formalnych składanych przez niego pism poprzez złożenie odpisów dla pozwanego pod rygorem ich zwrotu, a następnie poprzez brak takowego zwrotu;

- pomimo wniosku pełnomocnika pozwanego , brak zobowiązania go na rozprawie w dniu 30.07.2018r. do ustosunkowania się na piśmie, w zakresie określonym przez Sąd terminie do pisma uczestnika, w ogóle niedoręzonego pełnomocnikowi pozwanego, o którego istnieniu Sąd poinformował pozwanego dopiero na tejże rozprawie;

-pomimo wniosku pełnomocnika pozwanego , brak zobowiązania go na rozprawie w dniu 30.07.2018r. do ustosunkowania się na piśmie, w zakresie określonym przez Sąd terminie, do złożonego na tejże rozprawie przez pełnomocnika powoda zupełnie nowego pisma przygotowawczego, bez zobowiązania sądu, zawierającego szereg nowych wniosków dowodowych;

-brak zwrotu pisma procesowego pełnomocnika powoda złożonego na rozprawie w dniu 30.07.2018r. bez zobowiązania sądu;

10/ art.233§1kpc poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, w tym dokonanie oceny dowodów z pominięciem zasad logiki i doświadczenia życiowego, co przejawiało się wyprowadzeniem przez Sąd I instancji z materiału dowodowego wniosków z niego nie wypływających lub też pominięciem istotnych okoliczności faktycznych

wynikających z materiału dowodowego tj.: błędnym nieustaleniem dokładnie jaką kwotę dłużnik zapłacił na rzecz powoda tytułem spłaty wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, błędnym i bezpodstawnym ustaleniem, że pozwany jako ustanawiający zabezpieczenie miał świadomość co do wykonywania umowy i jej zakresu, błędnym nieustaleniem, że pozwany nie brał udziału w wyłudzeniu pożyczki objętej umową, błędnym nieustaleniem, że to zarząd (...) podjął decyzję o zmianie zabezpieczenia hipotecznego, błędnym ustaleniem że pozwany nie kwestionował dokumentów przedstawionych przez pozwanego na okoliczność wysokości zadłużenia dłużnika względem powoda z tytułu umowy, błędnym przyjęciem, że powód

wykazał fakt zawarcia umowy pożyczki, wysokości udzielonej pożyczki, wydania przedmiotu pożyczki, błędnym nieustaleniem pod którymi dokumentami przedstawionymi przez powoda zostały sfalszowane podpisy dłużnika, błędnym ustaleniu, że pozwany nie wskazywał, że wierzytelność zabezpieczona hipoteką została spłacona w wyższej wysokości, aniżeli ta wskazana przez powoda.

Ponadto skarżący wniósł o rozpoznanie niezaskarżalnych zażaleniem postanowień Sądu I instancji zapadłych na rozprawie w dniu 30.07.2018r. w zakresie oddalenia wniosku o zwieszenie postępowania, oddalenie wniosków o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych z zakresu finansów i rachunkowości oraz biegłego z zakresu pisma ręcznego, o oddaleniu wniosków dowodowych zawartych w piśmie procesowym z dnia 10.11.2017r., oddalenie wniosków o zwrócenie się do Prokuratury Okręgowej w G. oraz Prokuratury Okręgowej w W. o nadesłanie dokumentów oraz informacji wskazanych przez pozwanego.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania przez Sądem I instancji oraz przez Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania.

Powód wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Apelacyjny, będąc jako instancja merytoryczna obowiązany poczynić własne ustalenia faktyczne i ocenić je samodzielnie z punktu widzenia prawa materialnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2000 roku, III CKN 812/98, OSNC z 2000 r., Nr 10, poz. 193), po dokonaniu własnej swobodnej oceny materiału dowodowego, uznał ustalenia dokonane przez Sąd I instancji w zakresie stanu faktycznego za prawidłowe i w konsekwencji przyjął je za własne, co czyni zbędnym ich obecne ponowne przedstawianie.

Zarzut naruszenia art.233§1kpc w ocenie Sądu Apelacyjnego jest bezzasadny. Strona, która chce podważyć sędziowską ocenę dowodów nie może ograniczyć się jedynie do przedstawienia własnej oceny, nawet jeżeli jej ocena przekonywująca. Dopóki skarżący nie wykaże istotnych błędów

logicznego rozumowania, sprzeczności oceny z doświadczeniem życiowym, braku wszechstronności, czy też pominięcia dowodów, które prowadzą do wniosków odmiennych, dopóty nie można uznać, iż sąd naruszył art. 233 §1 k.p.c. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2005 r., sygn. akt III CK 314/05, LEX 172176; wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 21 maja 2008r., sygn. akt I ACa 953/07, LEX nr 4664400).

Skarżący wskazywał, że Sąd I instancji dokonał szeregu błędnych ustaleń, jednakże nie wykazał istotnych błędów logicznych w rozumowaniu Sądu Okręgowego, czy też sprzeczności poszczególnych ustaleń z materiałem dowodowym oraz jego oceny z doświadczeniem życiowym. Pozwany nie wskazał jakie dowody zostały ocenione przez Sąd I instancji błędnie, czy też nielogicznie lub niezgodnie z zasadami doświadczenia życiowego. Samo wskazanie przez stronę skarżącą co w jej ocenie zostało błędnie ustalone, czy też ocenione przez Sąd I instancji stanowi jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami stanu faktycznego oraz oceną dowodów przeprowadzonych w sprawie. Należy wskazać, że dokumenty na podstawie których został ustalony stan faktyczny sprawy w postaci umowy pożyczki, dyspozycji wypłaty na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, dowodów wpłat, wyciągu z ksiąg rachunkowych, rozliczenia księgowego, wezwań do zapłaty, wypowiedzenia umowy nie zostały w żaden sposób zakwestionowane poprzez dowody zaoferowane przez skarżącego. Samo zaprzeczenie okoliczności jak wskazał prawidłowo Sąd I instancji nie może skutkować uznaniem dowodów z dokumentów prywatnych za niewiarygodne. Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił na podstawie zebranych w sprawie dowodów, że umowa pożyczki została zawarta w dniu 13.04.2011r., następnie dokonywane były spłaty pożyczki do września 2014r., natomiast w dniu 26.06.2014r. pozwany ustanowił na nieruchomości położonej w K. będącej jego własnością hipotekę do kwoty 4.605.000zł w celu zabezpieczenia wierzytelności głównej w postaci pożyczki z umowy z dnia 13.04.2011r., odsetek kapitałowych, odsetek od należności przeterminowanych, odsetek za zwłokę, opłat sądowych od kwoty zobowiązania, kosztów odpisu orzeczenia ze stwierdzeniem wykonalności, kosztów postępowania egzekucyjnego. Prawidłowo również została ustalona wysokość i wymagalność wierzytelności na podstawie wyciągu z ksiąg rachunkowych oraz rozliczenia księgowego. Skarżący nie wskazał żadnych okoliczności, które uzasadniałyby powołanie biegłego z zakresu rachunkowości. Jak prawidłowo wskazał, Sąd I instancji

skarżący nie określił jakich konkretnych wpłat lub braku wpłat nie zaliczył powód i w jakim zakresie to kwestionuje, nie złożył żadnych dokumentów księgowych w postaci dowodów wpłat, nie wskazał jakie rozliczenia przedłożone przez powoda są nieprawidłowe i dlaczego w jego ocenie i na jaką okoliczność w tej sytuacji ma być powołany biegły sądowy z zakresu rachunkowości i księgowości. W tej sytuacji należy uznać, że wniosek o powołanie biegłego w tym zakresie zmierzał jedynie do przedłużenia postępowania, a nie do ustalenia istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności. Również tak samo należało ocenić wnioski o powołanie biegłego z zakresu badania pisma ręcznego. Otóż fakt spłaty rat pożyczki co do poszczególnych kwot nie był kwestionowany, natomiast to czy spłat tych dokonywał pożyczkobiorca, czy też inne osoby w jego imieniu nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Nie doszło więc do naruszenia art.278§1kpc w zw. z art.227kpc.

W ocenie Sądu Apelacyjnego również zarzut naruszenia art.177§1kpc w zw. z art.11kpc był bezzasadny. Brak było podstaw w niniejszym postępowaniu do zawieszenia postępowania cywilnego ze względu na toczące się postępowanie karne. Zawieszenie postępowania na podstawie art.177§1pkt 4kpc nie jest obligatoryjne i zależy od oceny wpływu postępowania karnego na rozstrzygnięcie w postępowaniu cywilnym. Należy wskazać, że wobec pozwanego toczy się postępowanie przygotowawcze w sprawie o czyn z art.297§1kk, jednak samo postępowanie przygotowawcze nie jest podstawą do zawieszenia postępowania cywilnego i może być niezbędne dopiero wówczas gdy wyrok w sprawie karnej będzie przesądzał o winie strony pozwanej i będzie miał wpływ na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej. Nawet uznanie za winnego pozwanego w sprawie karnej z art.297§1kk nie będzie miało wpływu na ocenę ważności umowy pożyczki zabezpieczonej ustanowioną hipoteką. Okoliczności towarzyszące zawarciu umowy pożyczki nie mają wpływu na ocenę jej ważności w świetle art.58§1kc. Sąd I instancji prawidłowo uznał, że postępowanie karne w sprawie IV Ds. (...) obejmuje szereg czynności dokonanych na szkodę (...) przez dziesiątki podejrzanych i wyjaśnienie roli poszczególnych osób w procederze wyludzenia pożyczek i kredytów na szkodę (...) i ocena ich zachowań w postępowaniu karnym jest poza zakresem rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Brak jest również podstaw do uznania, że oddalenie wniosku o zwrócenie się do Prokuratury w G. i Prokuratury Okręgowej w W. o informacje czy Prokuratura planuje przedstawić zrzuty w związku z umową pożyczki konkretnym osobom naruszyło art.227kpc w zw. z art.250zd. drugie kpc. Należy wskazać, że plany prokuratury nie są jakimkolwiek dowodem, który by miał znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Należy wskazać, że zarzut naruszenia art.128§1kpc w zw. z art.130§1-2kpc w zw. z art.133§3kpc w zw. z art.207§3 i §7kpc w zw. z art.379pkt 5 kpc jest również bezzasadny. Skarżący nie wskazuje jakie pismo miałyby być przedmiotem naruszenia przepisów postępowania, które skutkowałyby nieważnością postępowania. Prokuratura Okręgowa w G. wstąpiła do niniejszego postępowania zgodnie z art.60kpc. Pisma w postaci udzielenia informacji, czy też wykonanie zobowiązań nie są pismami procesowymi w rozumieniu art. 125kpc, albowiem nie obejmują wniosków i oświadczeń stron składanych przez strony poza rozprawą. Niedoręczenie odpisu takiego pisma nie stanowi o nieważności postępowania. Zgodnie z art.379pkt5 kpc nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Skarżący był w trakcie całego postępowania reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, który aktywnie uczestniczył w postępowaniu składając wnioski dowodowe oraz pisma procesowe. Odpis pisma Prokuratury Okręgowej w G. z wnioskiem o przystąpieniu do niniejszej sprawy został złożony w trybie art.60kpc i jego odpis został doręczony stronom na rozprawie w dniu 30.07.2018r. Każda ze stron miała możliwość wypowiedzenia się co do treści tego pisma na rozprawie, gdzie pozwanego reprezentował pełnomocnik profesjonalny. W tej sytuacji brak jest jakichkolwiek podstaw do stwierdzenia nieważności postępowania, ze względu na pozbawienie możliwości obrony swych praw przez skarżącego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie doszło do naruszenia art.2 w zw. z art.29 w zw. z art.3 ustawy o księgach wieczystych i hipotece poprzez niewłaściwą wykładnię, sprowadzającą się do uznania, że dla realizacji odpowiedzialności dłużnika rzeczowego wystarczającą legitymacją wierzyciela jest wpis hipoteki. Zgodnie z art. 2 ukswih księgi wieczyste są jawne, natomiast z art.29u.k.w.i h wynika, że wpis w księdze wieczystej ma moc wsteczną od chwili złożenia wniosku o dokonanie wpisu, natomiast z art.3ust.1 wynika, że prawo jawne z księgi wieczystej jest wpisane zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym. Wszystkie te przepisy dotyczą wpisu zawartego w księdze wieczystej dotyczącego wpisu hipoteki. W tym zakresie Sąd I instancji prawidłowo uznał, że istnieje hipoteka o określonej treści wpisana na nieruchomości jako ograniczone prawo rzeczowe, a treść jej wynika z księgi wieczystej i w tym zakresie istnieje domniemanie prawne zgodnie z art.3ust.1 u.k.w. i h., które może być obalone przez pozwanego. Jednak skarżący nie podnosił zarzutów, co do nieistnienia wpisu hipoteki zabezpieczającej umowę pożyczki nr (...). Stwierdzenie Sądu I instancji, że dla realizacji odpowiedzialności dłużnika rzeczowego wystarczającą legitymacją wierzyciela jest wpis hipoteki jest prawidłowe. Natomiast badanie wysokości wierzytelności nie zostało oparte na domniemaniu wynikającym z uchylonego art.71ustawy o k .w. i h., na mocy

art.1pkt 11 ustawy z 26.06.2009r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece. Jak wynika z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego powód wykazał wysokość zadłużenia dłużnika osobistego wynikającego z umowy pożyczki nr (...) przedkładając na to dowody w postaci umowy pożyczki, dowody wpłat k.274-288, zestawienia operacji, wyciągu z ksiąg rachunkowych z dnia 9.12.2016r. k.41, zestawienia operacji z rachunku (...) k.272, dyspozycję wypłaty środków na rachunek (...).

Należy również wskazać, że w ocenie Sądu Apelacyjnego nie doszło do naruszenia art. 6kc. W tym zakresie należy podzielić stanowisko zawarte w wyroku SN z dnia 11.12.2007 sygn. akt II CSK (...), że jeżeli chodzi o rozkład ciężaru dowodu, to powód powinien udowodnić fakty pozytywne, które stanowią podstawę jego powództwa tj. okoliczności prawo tworzące, a pozwany, jeśli faktów tych nie przyznaje, ma obowiązek udowodnienia okoliczności niweczących prawo powoda. Rozkład ciężaru dowodu –art.6kc i jego procesowy odpowiednik art.232kpc, nie może być rozumiany w ten sposób, że ciężar dowodu zawsze spoczywa na powodzie. W razie sprostania przez powoda ciężarem na nim obowiązkiem dowodowym, na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscpcji i faktów uzasadniających jej zdaniem – oddalenie powództwa. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji prawidłowo zastosował art.6kc w zw. z art.232kpc uznając konkretne fakty dotyczące umowy pożyczki za udowodnione przez powoda. Natomiast samo zaprzeczenie pozwanego bez wskazania konkretnych faktów i okoliczności niweczących dowody w postaci dokumentów prywatnych powoda należy uznać jedynie za polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu I instancji.

Sąd Apelacyjny uznał również, że brak jest naruszenia art.58§1kc w zw. z art.353 i art.297kk.

Zgodnie z art.58§1 kc czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba, że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednio przepisy ustawy.

Sąd cywilny na mocy art.11kpc związany jest ustaleniami wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa. Jak wynika z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego dłużnik osobisty, ani też pozwany jako dłużnik rzeczowy nie zostali skazani prawomocnym wyrokiem sądu karnego za przestępstwo z art.297kk dotyczące przedmiotowej pożyczki. Brak jest jakichkolwiek dowodów w tym zakresie. Dłużnik osobisty podpisując umowę pożyczki w dniu 13.04. (...). zeznając wskazał, że działał na zlecenie P. P.. Jednak umowa pożyczki zgodnie z art.720§1kc polega na tym,

że dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy. Jak wynika z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego pieniądze z umowy pożyczki nr (...) dłużnik osobisty otrzymał na swój rachunek (...) i je wypłacił. Brak jest dowodu, że zostały przekazane jakiegokolwiek innej osobie. Pozwany natomiast udzielił zabezpieczenia przedmiotowej pożyczki dopiero w roku 2014, kiedy pożyczka była spłacana przez dłużnika osobistego, co wynika z dowodów spłat. Cel czynności prawnej wiąże się z intencją podmiotu dokonującego czynności, co do osiągnięcia określonego stanu rzeczy. Cel konkretnej umowy wpływa na kształt praw i obowiązków stron. Cel nie musi być wyartykułowany w treści umowy, a może być ustalany na podstawie okoliczności towarzyszących dokonaniu czynności prawnej. Cel umowy można określić jako intencję stron, co do osiągnięcia pewnego stanu rzeczy. Ustalenie celu umowy jest niezwykle istotne, bowiem sprzeczność celu czynności z ustawą prowadzi do nieważności czynności prawnej.(por. „Nieważność czynności prawnej.” M.Gutowski C.H.Beck W-wa 2012r.). Jak wynika z zeznań S. D. zawarł on umowę pożyczki na polecenie P. P., który chciał rozwijać swoje przedsiębiorstwo. „ Ja byłem przekonany, że w razie czego bank weźmie sobie z zabezpieczenia”. Takie stwierdzenie wskazuje, że celem umowy pożyczki było przeznaczenie środków finansowych na rozwój przedsiębiorstwa, skoro dłużnik osobisty wskazywał na zabezpieczenie pożyczki w postaci hipoteki. Okoliczności towarzyszące zawarciu umowy pożyczki co do przestępczego działania stron nie mogą być oparte na artykułach prasowych i wydrukach internetowych stron, brak jest wykazania popełnienia przestępstwa przy zawieraniu przedmiotowej umowy. **Bezwzględna nieważność czynności prawnej nie jest równoznaczna z czynnością prawną dokonaną w warunkach naruszenia norm prawa karnego. Nie ma tu automatyzmu do stwierdzenia nieważności umowy na mocy art.58§1kc z penalizacją określonych zachowań dotyczących okoliczności zawarcia umowy określonych w art.297kk, 191kk, czy też 286kk. Sprzeczne z prawem karnym były okoliczności, które towarzyszyły zawarciu umowy, nie jest zaś sprzeczna z prawem sama umowa pożyczki.**(por. wyrok SN z 18.04.2013r. II CSK (...)) Sąd najwyższy uznał, że pojęcie czynności prawnej sprzecznej z prawem odnosi się do jej treści, a nie do okoliczności jej zawarcia, z którymi prawo karne wiąże sankcje prawnokarną. Penalizacja czynu zawarta w art.297kk nie odnosi się do samej czynności prawnej, która zostaje zawarta na podstawie nieprawdziwych informacji, czy też oświadczeń złożonych instytucji finansowej, lecz do okoliczności jej towarzyszących. W zawartej umowie pożyczki brak jest sprzeczności jej treści z normami prawa cywilnego, czy też karnego. W doktrynie przyjmuje się, że do nieważności czynności prawnej prowadzić może sprzeczność z normami bezwzględnie wiążącymi prawa karnego, administracyjnego czy finansowego. Przyjmuje się, że aby sankcja nieważności miała miejsce, muszą to być normy, które konstruują czynność prawną, a nie nakazują albo zakazują tylko czynienia określonego użytku z kompetencji do dokonywania tych czynności. Norma zawarta w art.297kk sankcjonuje określone zakazy podejmowania określonych zachowań, natomiast czynność z nią sprzeczna nie narusza reguły konstruowania czynności prawnych. W razie naruszenia normy przewidzianej przez prawo karne tj. art.297kk zastosowanie ma sankcja przewidziana w tym właśnie przepisie. Kryterium pozwalającym na rozstrzygnięcie, czy w danym przypadku właściwa jest sankcja nieważności jest to, czy dana norma zmierza do zapobieżenia powstaniu określonych stosunków cywilnoprawnych. Dokonując oceny normy przewidzianej w art.297kk należy stwierdzić, że norma ta nie przewiduje zakazu zawarcia umowy pożyczki, a więc nawet skazanie pozwanego jako dłużnika rzeczowego, czy też dłużnika osobistego za czyn określony przez normę z art.297kk nie miałby wpływu na ważność czynności prawnej w postaci umowy pożyczki nr (...). Naruszenie normy prawa karnego, które przewiduje karę za dokonanie określonej czynności w określonych okolicznościach nie wpływa na ważność

czynności prawnej. W takiej sytuacji sankcja wynika z naruszenia prawa karnego i polega na wymierzeniu sankcji karnej za czyn wypełniający ustawowe znamiona przestępstwa. (por. M.Gutowski „Nieważność czynności prawnej C.H.Beck W-wa 2012).

Zarzut dotyczący naruszenia art.83kc również był bezzasadny. Nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność polega na tym, że strony umawiają się, iż złożone oświadczenie woli nie wywrze wyrażonych w nim skutków prawnych, oczywiste jest więc, że przy dokonywaniu czynności pozornej konieczny jest udział dwóch stron. W przypadku pozorności strony dokonując czynności prawnej, w istocie składają dwa oświadczenia woli. Brak jest wskazania przez skarżącego, jakie to oświadczenia woli zostały złożone przez strony, jeżeli umowa pożyczki była pozorna, to należy wskazać jak czynność prawa została ukryta. Ponadto pozwany nie wykazał, że powód miał wolę zawarcia umowy dla pozorów. Brak jest jakichkolwiek dowodów na tą okoliczność. Sąd I instancji nie dokonywał wykładni art.38kc, albowiem pozwany nie podnosił zarzutów dotyczących kwestii oświadczenia woli złożonego przez powoda w zakresie przedmiotowej umowy pożyczki. Sąd I instancji prawidłowo uznał, że podejmowane przez strony czynności wskazują, że umowa nie miała charakteru czynności pozornej. Umowa pożyczki była realizowana, doszło do przelewu pieniędzy na rachunek dłużnika osobistego, następnie były spłacane raty pożyczki. Brak jest jakichkolwiek dowodów na to, że strony tej czynności prawnej miały świadomość i zamiar niewywołania skutków prawnych zawartych w ich oświadczeniach woli.

Mając na uwadze powyższe należało orzec jak w sentencji na mocy art.385 kpc.

O kosztach orzeczono na mocy art.98§1kpc, art.99kpc, w zw. z art.108§1kpc w zw. z § 10ust.1pkt 2 w zw. z § 2 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z dnia 5.11.2015r.), mając na uwadze to, że pozwany w całości przegrał sprawę.